

Být na způsob těla
Pokus o rekonstrukci
Heideggerova
pojetí tělesnosti

Aleš Novák

KAROLINUM

Být na způsob těla

Pokus o rekonstrukci Heideggerova pojetí tělesnosti

Aleš Novák

Recenzovali:

Martin Nitsche (Filosofický ústav Akademie věd ČR)

David Rybák (Univerzita Karlova)

Edice Filosofie

Edici řídí Jaroslav Kořa

Vydala Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

Praha 2025

Redakce Alena Machoninová

Grafická úprava Zdeněk Ziegler

Sazba DTP Nakladatelství Karolinum

První vydání

© Univerzita Karlova, 2025

© Ladislav Benyovszky, 2025

ISBN 978-80-246-6102-5

ISBN 978-80-246-6110-0 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Obsah

- I. Heideggerova fenomenologie bez těla /9**
 - Zmínka o těle ve spise *Bytí a čas* /11
 - Od knihy *Bytí a čas* k *Zollikonským seminářům* /18
- II. Heideggerův pokus o výklad pojetí tělesnosti mezi knihou *Bytí a čas* a *Zollikonskými semináři* /23**
 - Heideggerův výklad Nietzscheho pojetí těla v přednášce *Vůle k moci jakožto umění* (1936/37) /24
 - Heideggerův výklad Nietzscheho pojetí těla v přednášce *Vůle k moci jakožto poznání* (1939) /31
- III. *Zollikonské semináře* jako pokus o „aplikovanou“ fenomenologickou filosofii /36**
 - To obvyklé jako neobvyklé /39
 - Jak (z)měřit tělo? /43
 - Když zčervenáme /45
 - Modlí se ruce /48
 - Organické tělo /52
 - Jsem jedno ucho /55
 - Transcendence těla /60
 - Hranice těla jsou hranicemi existence /62
 - Přejet si rukou po čele /65
 - V sázce je sebedestrukce lidské existence /74
- IV. Závěr /82**
 - Shrnutí /85
 - Summary /87
 - Zusammenfassung /88
 - Použitá literatura /89
 - Rejstřík /93

Jiřimu Michálkovi

I. Heideggerova fenomenologie bez těla

Martinu Heideggerovi lze filosoficky vytýkat ledasco. Ovšem speciálně ve fenomenologii mu lze snad nejdůvodněji vytýkat absenci pojednání těla a tělesnosti.¹ Tradičně bývá tato výtka přičítána zejména Jeanu-Paulu Sartrovi, a dokonce samotný Heidegger zmiňuje během rozhovoru se švýcarským psychoanalytikem Medardem Bossem, který je zařazen do souboru tzv. *Zollikonských seminářů*, jež společně vedli mezi léty 1959–1969, kterak mu Sartre předhazuje, že „tělo pojednal špatně“.²

V Sartrově slavné knize *Bytí a nicota*,³ kde se Heideggerovým myšlením v podobě spisu *Bytí a čas* důkladně a kriticky zabývá,⁴ jsou dvě místa, na kterých Sartre konstatuje cosi jako absenci pojednání tělesnosti. Nejprve Sartre vyčítá „filosofům existence“ obecně, „že se nemusí zabývat sexualitou, a například Martin Heidegger se o ní ve své existenciální analytice ani nezmiňuje, takže

¹ Srov. např. Søren Overgaard: Heidegger on Embodiment, *Journal of the British Society for Phenomenology* 35, č. 2 (2004), s. 116–131; Kevin A. Aho: The Missing Dialogue between Heidegger and Merleau-Ponty. On the Importance of the *Zollikon Seminars*, *Body and Society* 11, č. 2 (2005), s. 1–23. Meindert E. Peters: Heidegger's Embodied Others, On Critiques of the Body and "Intersubjectivity" in *Being and Time*, *Phenomenology and the Cognitive Sciences* 18 (2019), s. 441–458.

² Martin Heidegger: *Gesamtausgabe*, LXXXIX. *Zollikoner Seminare*, ed. Peter Trawny, Frankfurt am Main 2018, s. 642 (dále cit. jako GA 89). Srov. recenzi svazku 89 od Aleše Nováka in: *Philosophica Critica* 4, č. 1 (2018), s. 57–60. Výkladově se v tuzemském kontextu zabýval *Zollikonskými semináři* Petr Kouba: *Fenomén duševní poruchy. Perspektivy Heideggerova myšlení v oblasti psychopatologie*, Praha 2006.

³ Jean-Paul Sartre: *Bytí a nicota. Pokus o fenomenologickou ontologii*, přel. Oldřich Kuba, Praha 2006.

⁴ Zejm. srov. J.-P. Sartre: *Bytí a nicota*, s. 300–306. Výkladově k tomu viz Inga Römer: Entwurf und Intersubjektivität bei Heidegger und Sartre, in: I. Römer: *Suchen – Entwerfen – Stiften. Randgänge zum Entwurfsdenken Martin Heideggers*, Paderborn 2014, s. 215–233. Za upozornění děkuji Josefu Matouškovi.

jeho *Dasein* se nám jeví jako asexuální.⁵ A na konci třetí kapitoly třetí části knihy *Bytí a nicota* pak Sartre tvrdí, že „Heidegger mlčky přechází fakt“, že „bytí pro sebe“ je „tělesné“.⁶ Ovšem tím, kdo vypustil do světa tezi, že „v *Sein und Zeit* se [...] nenajde ani deset řádků o problému těla“, která se notoricky spojuje se Sartrem, byl ve skutečnosti Alphonse de Waelhens v textu *Filosofie dvojznačnosti*, který sloužil jakožto předmluva ke druhému vydání knihy Maurice Merleau-Pontyho *Struktura chování*.⁷

Nejprve se seznámíme s těmi ne „ani desíti řádky o problému těla“ v Heideggerově knize *Bytí a čas*, abychom posléze hledali v dalších Heideggerových pozdějších textech explicitní vypracování otázky tělesnosti. Vedle *Zollikonských seminářů*, na kterých bude ležet důraz a hlavní pozornost našeho úsilí, to budou ještě dvě přednášky na Freiburské univerzitě nazvané *Vůle k moci jakožto umění ze zimního semestru 1936/37* a *Vůle k moci jakožto poznání z letního semestru 1939*, které jsou zařazeny do prvního svazku Heideggerova slavného dvousvazkového souboru nietzschovských textů s titulem *Nietzsche*.⁸ Tím snad naplníme dlouho očekávané *desideratum* pokusit se o rekonstrukci možné „nauky“ tělesnosti⁹ v rámci

⁵ Tamtéž, s. 447.

⁶ Tamtéž, s. 497. NB. Ovšem tím, co měl Sartre Heideggerovi vskutku „za zlé“, je nedostatečnost či neuspokojivost vypracování koncepce intersubjektivní či sociality nebo spolubytí, tzn. otázky poznání druhých lidí. Viz tamtéž, s. 303–304. Za upřesnění nesmírně děkuji Josefu Matouškovi.

⁷ Alphonse de Waelhens: *Filosofie dvojznačnosti*, in: Maurice Merleau-Ponty: *Struktura chování*, přel. Jiří Pechar a kol., Praha 2008, s. 310.

⁸ Martin Heidegger: *Nietzsche*, I, Pfullingen 1961. V rámci tohoto souboru se pak konkrétně jedná jednak o přednášku *Der Wille zur Macht als Kunst*, tamtéž, s. 11–254. Jednak o přednášku *Der Wille zur Macht als Erkenntnis*, tamtéž, s. 473–658 (dále cit. jako N1.).

⁹ K tomu viz též Patrick Baur: *Phänomenologie der Gebärden. Leiblichkeit und Sprache bei Heidegger*, Freiburg 2013. Heinrich Hüni: *Die sprechende Bewegung. Leiblichkeit und Dasein*, in: *Zwischen Philosophie, Medizin und Psychologie. Heidegger im Dialog mit Medard Boss*, ed. Manfred Riedel, Köln 2003, s. 101–111. Johannes Vorlauffer: „Ganz Ohr sein“ – zur Erfahrung von Gegenwart im therapeutischen Gespräch. Versuch einer phänomenologischen Zeitauslegung im Ausgang von Heidegger, *Y – Z Atop Denk* 2, č. 9 (2022), s. 1–27. Johannes Vorlauffer: Über das nicht(s)-sagende Schweigen. Versuch einer Annäherung an Heideggers Sigmantik, *Daseinsanalyse. Jahrbuch für Psychotherapie, Psychosomatik und Grundlagenforschung* 37 (2021), s. 1–18. Nejnověji viz Johannes Vorlauffer: „Mit der Hand

Heideggerovy neustále se proměňující a posouvající myslitelské poutí.¹⁰

Ovšem spíše nežli dorovnat „místo“ Heideggera či „za“ něho jakýsi údajný filosofický „dluh“, je naším záměrem zadat si se samotnou záležitostí myšlení.¹¹ Během takového myslitelského vyrovnávání se¹² s ní totiž máme šanci dozvědět se cosi podstatného o tom, *jak se to má s námi a se světem* jakožto uspořádaným celkem zřejmosti jsoucna jakožto jsoucího. V tom totiž shledáváme cosi jako úlohu filosofické práce, smíme-li ovšem podsouvat filosofii jakékoli úkoly¹³ či zadání. Zda a jak s tím pak případně naložíme, je už věc jiná.

Zmínka o těle ve spise *Bytí a čas*

Co tedy říká Heidegger ve spise *Bytí a čas* z roku 1927¹⁴ na těch ne „ani desíti řádcích o problému tělesnosti“, kterou na daném místě dokonce dává do ironizujících uvozovek? Jedná se o vcelku lapidární vyjádření z § 23. *Prostorovost bytí ve světě*,¹⁵ kde Heidegger praví následující:

hat es eine eigene Bewandtnis“. Phänomenologische Zugänge zur Sprache der menschlichen Hand im Kontext des Denkens Martin Heideggers, *Studia philosophica* 70, č. 2 (2023), s. 7–30.

¹⁰ Srov. Martin Heidegger: *Gesamtausgabe*, LXV. *Beiträge zur Philosophie (Vom Ereignis)*, ed. F.-W. von Herrmann, Frankfurt am Main 1989, s. 3. Nyní česky: Martin Heidegger: *Příspěvky k filosofii (Ze spatření)*, přel. Aleš Novák, Praha 2024, s. 33: „Nadcházející myšlení je ‚myšlenkovou poutí‘, jejímž prostřednictvím dojde k proslapání cesty vůbec doposud skrytou oblastí dějící se události Bytí [něm. Seyn], čímž se teprve proklestí, projasní a otevře, takže bude možné do ní vstoupit v jejím nejbytotnější charakteru spatření.“

¹¹ Něm. Sache des Denkens.

¹² Něm. denkerische Auseinandersetzung. Heidegger to pak bude nazývat spíše slovem „Besinnung“ (zamyšlení).

¹³ K tomu viz např. Martin Heidegger: *Konec filosofie a úkol myšlení*, přel. Ivan Chvatík, Praha 1993. Nově obsaženo in: Martin Heidegger: *Věc myšlení*, přel. Ivan Chvatík, Praha 2023.

¹⁴ Martin Heidegger: *Sein und Zeit*, Tübingen 1993. Česky: Martin Heidegger: *Bytí a čas*, přel. Ivan Chvatík – Pavel Kouba – Miroslav Petříček – Jiří Němec, Praha 2008.

¹⁵ M. Heidegger: *Sein und Zeit*, s. 102–110. Česky: M. Heidegger: *Bytí a čas*, s. 129–135.

Pobyt se jakožto „bytí ve světě“ bytostně drží v jistém od-dálení. [...] Pobyt má jakožto oddalující „bytí ve“ zároveň charakter *zaměřenosti*. [...] Z tohoto zaměření povstávají pevné směry vpravo a vlevo. Stejně jako své od-dálenosti, nosí si pobyt i tyto směry stále s sebou. Rozprostraněnost pobytu v jeho „tělesnosti“, jež obsahuje zvláštní problematiku, kterou se zde nebudeme zabývat, je rovněž charakterizováno těmito směry. Proto musí příruční jsoucno, které používáme pro tělo, jako např. rukavice, které mají spoluvykonávat pohyby rukou, být zaměřeno doprava a doleva. Naproti tomu náradí, které držíme v ruce a kterým rukou pohybujeme, neprovádí spolu s rukou její specifické „přirozené“ pohyby. Proto, i když s nimi zacházíme rukama, nejsou pravá a levá kladiva.¹⁶

Jaký je ale kontext této výpovědi, jež zadala podnět k snad oprávněné kritice „zanedbání“ analýzy těla a tělesnosti? Podle Heideggera lidský pobyt¹⁷ není prostorový na způsob „nacházet se“ či „vyskytovat se“¹⁸ někde na nějakém místě v prostoru. Neboť pobytu je vlastní způsob bytí ve smyslu „existence“, zatímco „výskyt“ je charakter bytí mimolidského jsoucna.¹⁹ Pobyt je „ve“ světě na způsob starostlivého (nebo naopak lhostejného, ba destruktivního) a důvěrného (anebo zmateného, neznalého či bezradného) *zacházení* se jsoucnem, jež se ukazuje (anebo skrývá) a které pobyt potkává (anebo vytváří) uvnitř významově vždy nějakým

¹⁶ M. Heidegger: *Sein und Zeit*, s. 108. Česky: M. Heidegger: *Bytí a čas*, s. 136–137.

¹⁷ Něm. Dasein, které je „definováno“ jako takový způsob bytí, kterému v jeho bytí *jde o toto jeho bytí*.

¹⁸ Něm. Vorkommen.

¹⁹ Z různých Heideggerových textů z odlišných období lze dokonce sestavit následující (nikoli vyčerpávající) výčet způsobů bytí, který ovšem není hierarchický, a už vůbec ne hodnotově zatížený: *existence* je způsob bytí vlastní člověku (čili pobytu); *život* je způsob bytí vlastní zvířeti a rostlině; *výskyt* je způsob bytí jednak stroje a nástroje (něm. Zeug), který je *spolehlivě úslužný* „po ruce“ (něm. Verlässlichkeit, Dienlichkeit, Vorhandenheit), a jednak tzv. neživé přírody (např. kámen, rybník, hora, řeka), která se prostě jen vyskytuje a děje (něm. Vorkommen); *skrýš sváru země a světa* (tzn. skrytosti a neskrýtosti) je způsob bytí vlastní uměleckému dílu a běžně se mu říká „krása“; *zvěstování poselství* (něm. Winken, Botschaft) je způsob bytí vlastní bohům, které jinak nazýváme „andělé“; a konečně *procházet, když <nás> míjí*, resp. *procházející míjení* (něm. Vorbeigang) je způsob bytí vlastní poslednímu Bohu (něm. letzte Gott).

způsobem rozestřeného světa. Ten fakticky zakoušíme vždy jako konkrétní situační oblast praktického, teoretického, estetického, zahálčivého, erotického, spirituálního atd. *vyrovnávání* se s tím, co se naskytne. Pobyt je pro Heideggera prostorový výlučně na základě svého „bytí v“,²⁰ které však není na způsob, jakým je voda ve sklenici nebo peníze na účtu. Prostorovost pobytového „bytí v“ totiž podle Heideggera vykazuje dva klíčové rysy, kterými jsou jednak oddálení²¹ a jednak zaměření,²² resp. významová orientace, čili specificky reduktivní přepracování někdejší fenomenologické intencionality.

Oddálení pro Heideggera neznamená numericky vyjádřitelný odstup nebo měřitelná vzdálenost, nýbrž užívá ho v aktivním a transitivity významu. To znamená, že oddálení označuje takové ustavení (tzn. konstituci, strukturu i dynamiku) bytí pobytu, vzhledem ke kterému je pak např. „odstranění něčeho“ ve smyslu „odložení pryč či stranou“ pouze jedním z mnoha určitých, faktických modů. Pro Heideggera oddálení má význam „nechat zmizet dálku“, „odstranit dálku“ čili vpravdě přiblížení.²³

Podle Heideggera je pobyt bytostně odstraňující dálky, čímž teprve nechává jsoucno ukazovat se ve významové blízkosti, se kterou se pak pobyt vyrovnává ve výše zmíněných modech praktického, teoretického, estetického, zahálčivého, erotického, spirituálního atd. *vyrovnávání* se s tím, co se v takovéto blízkosti naskytne. Oddalování, které provozuje pobyt a díky kterému nechává jsoucno ukazovat se na blízkou v rámci důvěrné obeznámenosti (nebo bezradné nevlídnosti, ba leckdy nepřátelskosti) s konkrétně

²⁰ Něm. In-Sein.

²¹ Něm. Entfernung, jež doslova znamená *rušení* (= ent-) vzdálenosti, takže vpravdě znamená „přiblížování“ (něm. Näherung). K tomu viz záhy v dalším výkladu s odkazem v poznámce 23.

²² Něm. Ausrichtung, jež obsahuje několikery význam: jednak skutečně „orientaci“ jak prostorovou, topografickou, tak i strategickou, ba politickou (jako například orientace Československa mezi světovými válkami); jednak „směrové zacílení“ či „zaměření“, jako když dělostřelectvo zacílí a zaměří se (zamíří) na nepřátelskou pozici, a konečně „něco vyřídít“, jako když maminka pošle dítě, ať vyřídí (čili sdělí, řekne) babičce, že přijdou odpoledne na koláč.

²³ M. Heidegger: *Sein und Zeit*, s. 105. Česky: M. Heidegger: *Bytí a čas*, s. 129.

vždy situační oblastí celkovosti nitrosvětských okolností, je tedy podle Heideggera určení existenciální, a nikoli fyzikální, matematické, geografické, topografické ani jakkoli jinak numericko-quantifikační. Oddálení jakožto rušení dálky jsoucna totiž původně a vpravdě neznamená kvantifikovatelný údaj o vzdálenosti nebo odstupu mezi dvěma či vícero body nebo výskyty, byť i ten lze pak úspěšně zjistit a zajistit. Jakožto existenciální dění samotného pobytu je toto oddalování „ponejprv a ponejvíce“ – jak Heidegger s oblibou říká v knize *Bytí a čas* – záměrným, zaměřeným, často třeba i „motivovaným“ (např. zvědavost) přibližováním. To pro Heideggera znamená: přivádět do blízkosti jakožto pořizování, připravování, kalkulování, vychutnávání si, vyřizování, ohledávání, manipulace, nakládání s..., zkrátka „být po ruce“.²⁴ Z toho Heidegger vyvodí obecné, snad až definiční tvrzení, že v pobytu leží bytostná tendence k blízkosti.²⁵

Blížkost vystupuje v kontextu existenciální analytiky pobytu v knize *Bytí a čas* jako pragmaticko-utilitární ohled lidského zacházení s věcmi a vycházení se světem. Potud není predikátem či „vlastností“ samotných věcí, nýbrž postojem a aktivitou pobytu. Tendence k blízkosti uvnitř pobytu pak znamená specifický tah či pud člověka zmocňovat se věcí, zmáhat je, disponovat jimi ve vždy situačním kontextu obstarávaného celku faktických okolností, což je faktická podoba toho, jak pro nás reduktivně vystupuje v každodennosti „svět“. Tendence k blízkosti se zdá vyplývat z bazálního lidského obstarávání a má rys či význam disponování a zmocňování se jsoucna, která vystupují tematicky *právě jakožto* jsoucí se svou naléhavostí (či naopak bezcenností a lhostejností) během této a jedině v rámci této existenciální dynamiky obstarávajícího pobytu ve světě. Proto Heidegger tvrdí, že záměrné a „praktické od-dalování, k němuž dochází v každodennosti pobytu, odkrývá ,bytí o sobě‘ ,pravého světa‘ ,bytí o sobě‘ jsoucna, u něhož pobyt jakožto existující vždy již je“.²⁶

²⁴ Něm. *Zuhandenheit*. Zde zaznívá bytostně tělesný motiv „být po ruce“, „být na dosah ruky“, „být resp. padnout do ruky“.

²⁵ M. Heidegger: *Sein und Zeit*, s. 105. Česky: M. Heidegger: *Bytí a čas*, s. 130.

²⁶ M. Heidegger: *Sein und Zeit*, s. 106. Česky: M. Heidegger: *Bytí a čas*, s. 131.

Obstarávající pobyt tudíž *klade* jsoucno jakožto jsoucí, a to právě během procesu oddalování, který je bytostným pudem a původní tendencí pobytu zmocňovat se jsoucna, a tak jimi ve svůj prospěch (tzn. *kvůli* starosti o své bytí) disponovat. Jsoucno je jsoucí, jen je-li užitečné „po ruce“. Blízkost potom znamená „být v okruhu toho, co v záměrném zacházení je nejdříve po ruce“,²⁷ čili jak řečeno, není to určení samotných věcí, nýbrž výpověď o obstarávajícím pobytu. Přibližování se orientuje na obstarávající „bytí ve světě“, a proto se samotná prostorovost pobytu nedá vyjádřit prostým místním údajem.²⁸ Pobyt sice rovněž zaujímá místo v kontextu oblasti obstarávání a vyřizování jsoucna jakožto jsoucího, ovšem ne jako výskyťová jsoucna, nýbrž na způsob oddalování nitrosvětského příručního jsoucna do předem záměrně odkryté oblasti toho, co je „po ruce“, ve které o jsoucnosti jsoucna, tzn. o jeho užitečnosti, rozhoduje daný situační „lidský, příliš lidský“ účel a záměr. „Být na místě“ v případě pobytu znamená „být při“ nějaké účelné, záměrné činnosti,²⁹ se kterou se obstarává účelné bytí tohoto pobytu neboli jeho starost o bytí.

Pobyt si toto své oddalování, jež je vpravdě přibližováním, nosí ustavičně a nezczitelně s sebou jako jakousi bezmála ulitu³⁰ a nemůže ji překročit ani z ní vykročit.³¹ Jakmile a dokud pobyt exis-

²⁷ M. Heidegger: *Sein und Zeit*, s. 107. Česky: M. Heidegger: *Bytí a čas*, s. 132.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ *Sensu stricto* v tomto kontextu i rekreace, zahálka, bezcílné „scrollování“ na mobilních aparátech, takzvaně „nezaujaté“ estetické zalíbení, příslovečné „civění do blba“ apod. jsou záměrné činnosti, při kterých se právě „cíleně“ restaurujeme, a tím pečujeme o své bytí. Ovšem z hlediska analytiky pobytu z knihy *Bytí a čas* by se zároveň jednalo (zejména v případě zmíněného „scrollování“) o fenomény „upadání“ či „propadání“ (něm. *Verfallenheit*), tzn. o mody neautenticity (něm. *Uneigentlichkeit*) vedení existence a stávání se sebou (něm. *Selbst-sein*).

³⁰ Zde je tomu možné rozumět jako Heideggerově adaptaci klasického antropologického pojmu *Umwelt* (čes. *osvětí*) Jakoba von Uexkülla. Níže v poznámkách 226 a 238 budeme tvrdit, že z Heideggerova pojetí tělesnosti se zdá, jako kdyby tělo bylo takovouto ulitou „*umweltu*“ přesně *sensu von Uexküll*. K výkladu pojmu *Umwelt* viz Aleš Novák: *Animal excentricum. Přehled klasiků filosofické antropologie*, Červený Kostelec 2024, s. 29 nn.

³¹ Jak rozumět potom fenoménům, při kterých by se mohlo zdát, že opouštíme „ulitu“ těla, jako např. spánku, kómatu, bezvědomí, psychedelické zkušenosti či ekstatickému transu, kdy dochází ke zkušenosti opuštění těla (angl. *out of body experience*).

tuje, oddaluje dálky, tzn. má tendenci k blízkosti, čili zmocňuje se věcí a disponuje jimi v rámci situačního obstarávání svého bytí, během kterého pobyt záměrně odkrývá prostorovost praktického a obstarávaného bytí ve světě, ba odkrývá samotný prostor.³² Prostorovost pobytu spočívá v disponování věcmi, jež jsou „po ruce“, a jejich vyřizováním, ať už je povahy praktické, teoretické, estetické, spirituální, vychutnávající, lhostejné či jakkoli „nezáměrné“; přičemž i tato údajná nezáměrnost je jen jedním z modů bytostné zaměřenosti obstarávajícího pobytu. V tomto zacíleném oddalování dálky věcí dochází zároveň ke kladení těchto věcí *jakožto jsoucích*, tzn. majících význam, cenu, relevanci, hodnotu, užitek – jakkoli to prakticky a fakticky nazýváme během své situační každodennosti.

V tom vedle charakteru oddálení spočívá podle Heideggera druhý výše zmíněný charakter pobytu, totiž zaměření či významové orientace.³³ Každé záměrné disponování věcmi a jejich vyřizování neboli každé oddalování, které je vpravdě přibližování, má podle Heideggera předem již (*apriori*) určité směřování k dané situační oblasti účelu, ze které je příslušná věc, o kterou běží, přibližována a to znamená zmocňována a k vyřizující dispozici. Záměrné obstarávání a zacílené vyřizování je totiž záměrným, nasměrovaným a vyřizujícím oddalováním toho, co je „po ruce“. Jakmile a dokud pobyt existuje, disponuje jakožto zaměřený a oddalující vždy již (*apriori*) nějakou svou odkrytou významovou oblastí toho, co je „po ruce“ a s čím je třeba se vyrovnat třeba takovým způsobem, že něco uděláme, odložíme, vychutnáme, necháme být atp. Orientace, zaměření i oddalování jakožto tendence, ba pud k blízkosti jsou tak pro Heideggera „mody bytí ve světě“ a jsou předběžně vedené či řízené záměrem³⁴ příslušného situačního

rience)? Tomu se Heidegger nevěnuje ani v knize *Bytí a čas*, ani v *Zollikonských seminářích*.

³² M. Heidegger: *Sein und Zeit*, s. 108. Česky: M. Heidegger: *Bytí a čas*, s. 133.

³³ Něm. Ausrichtung. Viz výše poznámka 22.

³⁴ Něm. Umsicht. Je též, či především „ohled“. Opět je v tom tělesný aspekt „hledět“ očima na..., resp. brát ohled na...

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy *Být na způsob těla*.
Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.